

*ELS ORDES MILITARS A L'EDAT MITJANA:  
MONEDA I FINANCES.*  
XV SEMINARI D'HISTÒRIA MONETÀRIA  
DE LA CORONA D'ARAGÓ

Els propassats dies 6 i 7 d'abril es van celebrar a l'auditori del Palau Nacional, seu del recentment remodelat Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC), les sessions de la quinzena edició del Seminari d'Història Monetària de la Corona d'Aragó que, amb caràcter anual, organitza el Gabinet Numismàtic de Catalunya (GNC) del MNAC. En l'edició d'enguany el tema monogràfic al voltant del qual han girat les ponències ha estat la relació dels ordes religiosos i militars amb l'administració patrimonial, les finances i la moneda al llarg de l'edat mitjana.

La conferència inaugural va córrer a càrrec del doctor Josep M. Sans Travé, director de l'Arxiu Nacional de Catalunya i reconegut especialista en l'estudi dels ordes religiosos i militars a la Catalunya medieval. La seva exposició es va titular «Els ordes religiosos i militars a la Corona d'Aragó a l'època medieval: aspectes financers» i va tenir com a objecte principal oferir una presentació àmplia i panoràmica de la presència dels anomenats ordes religiosos i militars internacionals—especialment l'orde del Temple i el de l'Hospital— a la Corona d'Aragó, així com la seva incidència en les finances de la monarquia.

La segona conferència va ser impartida per la doctora Maria Clua Mercadal, adjunta de conservació de la institució convocant, que va descriure, amb el títol evocador de «El tresor dels templers de la Corona d'Aragó», el contingut de les caixes de l'orde custodiades al castell de Miravet en el moment de la seva captura pels oficials reials l'any 1308. El seu objectiu bàsic va ser intentar iden-

tificar, a partir de les descripcions més o menys genèriques presents a les actes i als inventaris de la presa de possessió del castell, les diferents espècies monetàries guardades a les arques templeres. En particular va documentar diferents nominals tant de moneda pròpia com forana islàmica i d'altres regnes cristians.

La segona sessió va ser oberta pel professor Albert Estrada-Rius, conservador del GNC del MNAC i coordinador del Seminari, que va parlar, d'acord amb el títol del programa, sobre «Les emissions monetàries de la Sobirana Orde Militar i Hospitalària de Sant Joan de Jerusalem, de Rodes i de Malta». En la seva exposició va entrellaçar la història de l'orde amb les emissions monetàries privatives des del seu inici a l'illa de Rodes, continuades a Malta mentre l'illa va romandre sota els cavallers i, finalment, reiniciades des de 1961 amb emissions magistrals de caràcter commemoratiu.

La conferència de clausura del seminari va ser dictada pel doctor Josep Serrano Daura, professor de la Universitat Internacional de Catalunya, amb el títol «L'organització econòmica dels dominis dels ordes militars a la Catalunya Nova». El professor Serrano va presentar un detallat catàleg de les obligacions de contingut econòmic a les quals estaven sotmesos els habitants d'aquelles terres i que eren satisfetes en treball o prestacions personals, en fruits i en diners. Tot plegat, va ser una llarga exposició molt rica en detalls que reflectia un coneixement profund i rigorós del tema, avalat pels treballs de l'autor sobre les comandes templeres i hospitaleres de les Terres de l'Ebre.

Finalment, les conferències acadèmiques van tenir com a contrapunt social les intervencions del senyor Guadaberto de Balanzó, cavaller de l'Orde Equestre del Sant Sepulcre, en la primera sessió, i de l'Il·lustríssim Senyor Javier de Fontcoberta, marquès de Vilanova i la Geltrú, delegat i alhora cavaller de la Sobirana Orde de Malta a Catalunya, en la segona. Ambdós van testimoniar, amb la seva presència i comentaris, la continuïtat dels ordes religiosos i militars actualment.

**Albert Estrada-Rius**  
*Gabinet Numismàtic de Catalunya*